

Finanšu grāmatvedība (turpinājums)

Rīga, 2020. gads

Mg.oec. Laila Kelmere

51

Pamatlīdzekļi

52

Pamatlīdzekļi - definīcija

- **Pamatlīdzekļi** — kustamas vai nekustamas ķermeniskas lietas, kuras atbilst visiem šādiem klasifikācijas kritērijiem:
 - a) tās sabiedrība tur kā īpašnieks vai kā nomnieks saskaņā ar finanšu nomu, lai izmantotu preču ražošanai, pakalpojumu sniegšanai, iznomāšanai vai administratīvā nolūkā (sabiedrības pārvaldes vajadzībām vai citām vajadzībām, piemēram, citu pamatlīdzekļu darbības uzturēšanai, sabiedrības pamatdarbībai būtisku darba drošības vai vides aizsardzības prasību izpildes nodrošināšanai),
 - b) tās sabiedrība paredz izmantot ilgāk par vienu gadu un sagaida, ka no šo lietu turēšanas tiks saņemti saimnieciskie labumi,
 - c) tās nav iegādātas un netiek turētas pārdošanai,
 - d) to lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks nekā viens parastās darbības cikls.

Pamatlīdzekļu atzīšana

- Par pamatlīdzekļu objektu (turpmāk – pamatlīdzeklis) uzskata katru atsevišķu kustamu vai nekustamu ķermenisku lietu (turpmāk – lieta) Civillikuma izpratnē vai līdzīgu lietu kopumu, attiecībā uz kuru ir spēkā visi šie nosacījumi:
 1. atbilst GPKGPL 1. panta pirmās daļas 17. punktā noteiktajiem pamatlīdzekļu klasifikācijas kritērijiem (*iepriekšējais slaidrs*);
 2. pārsniedz sabiedrības grāmatvedības politikā noteikto pamatlīdzekļu vērtības kritēriju (*euro*);
 3. atbilst pamatlīdzekļu atzīšanas nosacījumiem (*nākamais slaidrs*).

Pamatlīdzekļu atzīšanas nosacījumi

- Sabiedrība pamatlīdzekli atzīst tajā datumā, kurā tā ir pārņēmusi visus ar īpašuma tiesībām vai finanšu nomas līgumā paredzētajām tiesībām saistītos riskus un tiesības uz varbūtējiem ieguvumiem no attiecīgās lietas vai lietu kopuma, ja šajā datumā sabiedrībai ir iespējams noteikt pamatlīdzekļa sākotnējo vērtību.
- Nekustamā īpašuma objektu var atzīt par pamatlīdzekli pirms tā ierakstīšanas zemesgrāmatā.
- Ja tajā datumā, kurā sabiedrība ir kļuvusi par attiecīgās lietas vai lietu kopuma īpašnieci vai nomnieci saskaņā ar finanšu nomu, tai nav iespējams noteikt pamatlīdzekļa sākotnējo vērtību, sabiedrība pamatlīdzekli atzīst vēlāk – tajā datumā, kad tai ir iespējams noteikt pamatlīdzekļa sākotnējo vērtību.

Pamatlīdzekļu uzskaitē (1)

- **Kā atsevišķu pamatlīdzekli grāmatvedībā var uzskaitīt:**
 1. katru atsevišķu lietu;
 2. līdzīgu lietu kopumu;
 3. konkrētas lietas daļu vai detaļu, kura nepieciešama šīs lietas darbības nodrošināšanai un tiek nomainīta tās darbības vai lietošanas laikā, ja šī daļa vai detaļa atbilst pamatlīdzekļu klasifikācijas un vērtības kritērijiem, pamatlīdzekļu atzīšanas nosacījumiem un tām ir atšķirīgs lietderīgās lietošanas laiks.
- Zemesgabalus, ēkas un inženierbūves grāmatvedībā uzskaita atsevišķi (arī tad, ja tie iegādāti kopā). Tā zemesgabala vērtības maiņa, uz kura atrodas ēka vai inženierbūve, neietekmē šīs ēkas vai inženierbūves lietderīgās lietošanas laiku.

Pamatlīdzekļu uzskaite (2)

- Pamatlīdzekli bilancē norāda neto vērtībā, kuru aprēķina no uzskaites vērtības atskaitot nolietojumu (uzkrātais nolietojums).
- Nolietojumu aprēķina no datuma, kad pamatlīdzekli sāka izmantot paredzētajiem mērķiem.
- Grāmatvedības kontu plānā iekļauj atsevišķus kontus pamatlīdzekļu uzskaites vērtības un nolietojuma uzskaitē.
- Bilances postenī «Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem» norāda attiecīgajām personām (piegādātājiem) par pamatlīdzekļu piegādi veikto avansa maksājumu summu.

Pamatlīdzekļu uzskaite (3)

Grāmatvedības reģistros par katru atsevišķu pamatlīdzekli norāda vismaz šādu informāciju (iekārto PL kartiņu):

- sākotnējā vērtība un visas vērtības izmaiņas;
- lietderīgās lietošanas laika ilgums un tā izmaiņas;
- piemērotā nolietojuma aprēķināšanas metode (ja attiecīgā pamatlīdzekļa lietderīgās lietošanas laiks ir ierobežots) un tās izmaiņas;
- pārvietošanas vai izslēgšanas pamatojums;
- cita informācija.

PL kartiņa

Pamatlīdzekļu uzskaitē (3)

- Pamatlīdzekļi pieņem uzskaitē atbilstoši tā sākotnējai vērtībai, kas ir:
 1. Iegādes izmaksas vai
 2. Ražošanas pašizmaksa vai
 3. Īpašos gadījumos citai vērtībai, ko var ticami noteikt.
- Izmaksu iekļaušanu pamatlīdzekļa vērtībā pārtrauc ar brīdi, kad pamatlīdzeklis ir sagatavots paredzētajam mērķim.
- Turpmākās izmaksas, kas saistītas ar pamatlīdzekļa izmantošanu vai turpmāko pārvietošanu, neiekļauj pamatlīdzekļa vērtībā (atzīst kā izmaksas un iekļauj PZA).

Pamatlīdzekļu uzskaitē (4)

Pamatlīdzekļa sākotnējā vērtībā nav atļauts iekļaut šādas izmaksas:

- ar jaunas struktūrvienības izveidi saistītās plānošanas un pētniecības darbu izmaksas;
- jauna produkcijas vai pakalpojuma veida ieviešanas (arī reklāmas) izmaksas;
- izmaksas, kas saistītas ar jauna pamatdarbības veida vai ģeogrāfiskā tirgus apgūšanu (arī darbinieku apmācības izmaksas);
- administrācijas izmaksas (izņemot atlīdzību speciālistiem par profesionālo pakalpojumu sniegšanu);
- izmaksas, kuras radušās saistībā ar pamatlīdzekli līdz brīdim, kad pamatlīdzeklis ir sagatavots paredzētajam mērķim, bet nav tieši nepieciešamas vai pārsniedz līdzīga pamatlīdzekļa parastās izveidošanas izmaksas;
- izmaksas, kas saistītas ar uzkrājuma veidošanu pamatlīdzekļa demontāžas un izvietošanas vietas atjaunošanas saistību segšanai.

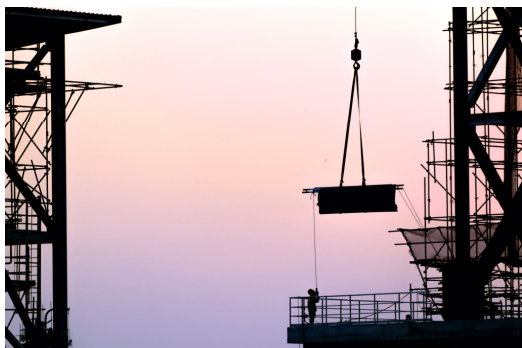
Uzdevums – pamatlīdzekļu sākotnējā novērtēšana

4. piemērs

Uzdevums – pamatlīdzekļu sākotnējā novērtēšana + PVN likums + UIN likums

5. piemērs

Uzdevums – pamatlīdzekļu sākotnējā novērtēšana

6. piemērs

Pamatlīdzekļu uzskaite (5)

Ja pamatlīdzekli iegūst apmaiņas darījumā un par šo objektu pilnībā vai daļēji atlīdzina ar citu aktīvu, kas nav nauda vai naudas ekvivalents, tad iegūtā pamatlīdzekļa sākotnējo vērtību nosaka šādi:

- pēc saņemtā pamatlīdzekļa patiesās vērtības, ja to var ticami noteikt;
- ja saņemtā pamatlīdzekļa patieso vērtību nevar ticami noteikt, – pēc apmaiņā nodoto aktīvu patiesās vērtības;
- ja nav iespējams ticami noteikt ne apmaiņas darījumā iegūtā pamatlīdzekļa patieso vērtību, ne apmaiņai nodoto aktīvu patieso vērtību, – pēc apmaiņā nodoto aktīvu bilances vērtības maiņas darījuma brīdī.

Pamatlīdzekļu uzskaitē (6)

- Ja pamatlīdzekļa iegādei saņemts valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Savienības, citas starptautiskās organizācijas vai institūcijas finansējums vai ja pamatlīdzeklis saņemts kā dāvinājums vai iegādāts no ziedojumā vai dāvinājumā saņemtās naudas, tad iegūtā pamatlīdzekļa sākotnējo vērtību nosaka, attiecīgi piemērojot MK noteikumu Nr. 775 2. nodaļu.

Pamatlīdzekļu nolietojums (1)

- Pamatlīdzekļa sākotnējo uzskaites vērtību pakāpeniski noraksta tā lietderīgās lietošanas laikā, izmantojot atbilstošu pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšanas metodi.
- Par lietderīgās lietošanas laiku pieņem laikposmu (gados), kurā sabiedrība plāno izmantot šo pamatlīdzekli, ņemot vērā paredzēto lietošanas intensitāti, fizisko nolietošanos, tehnisko novecošanos un likumiskos (juridiskos) pamatlīdzekļa lietošanas ierobežojumus, vai kurā var sasniegt attiecīgo vienību (piemēram, izstrādājumu, darba stundu, nobraukumu kilometros) skaitu, kuru sabiedrība plāno iegūt no šā pamatlīdzekļa.

Pamatlīdzekļu nolietojums (2)

- Pamatlīdzekļa nolietojamo vērtību nosaka, no iegādes vērtības atskaitot likvidācijas vērtību.
- Likvidācijas vērtība ir aplēstā vērtība, kuru sabiedrība varētu iegūt, pārdodot pamatlīdzekli tā lietderīgās lietošanas laika beigās, un no kuras atskaitītas gaidāmās atsavināšanas izmaksas. Ja pamatlīdzekļa likvidācijas vērtība ir nebūtiska, to neņem vērā nolietojamās vērtības aprēķināšanā.
- Ja pamatlīdzekļa sastāvdaļām ir atšķirīgi lietderīgās lietošanas laiki, tad katrai pamatlīdzekļa sastāvdaļai nolietojumu aprēķina atsevišķi.

Pamatlīdzekļu nolietojums (3)

- Pamatlīdzekļa nolietojumu:
 - sāk aprēķināt tad, kad pamatlīdzekli iespējams izmantot paredzētajiem mērķiem;
 - aprēķina arī tad, ja pamatlīdzeklis netiek aktīvi izmantots (piemēram, tehniskas apkopes, remonta, rekonstrukcijas vai dīkstāves laikā),
 - izņemot gadījumu, ja nolietojuma aprēķināšanai tiek izmantota no pamatlīdzekļa lietošanas intensitātes atkarīga metode. Šādā gadījumā pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķināšanu var pārtraukt tik ilgi, cik ilgi pamatlīdzeklis netiek aktīvi izmantots.
- Pamatlīdzeklī ar neierobežotu lietderīgās lietošanas laiku un pamatlīdzeklī, kuram nevar noteikt lietderīgās lietošanas laiku, ikgadējo nolietojumu neaprēķina.

Pamatlīdzekļu nolietojums (4)

- Pamatlīdzekļa nolietojuma aprēķināšanu pārtrauc, ja:
 - pamatlīdzekļa sākotnējā vai cita uzskaites vērtība vai šīs vērtības un pamatlīdzekļa likvidācijas vērtības (ja tāda paredzama) starpība ir pilnībā norakstīta;
 - saskaņā ar jauno grāmatvedības aplēsi pamatlīdzekļa likvidācijas vērtība (ja tāda paredzama) ir vienāda ar tā bilances vērtību vai pārsniedz to;
 - pamatlīdzeklis tiek izslēgts.

PL izslēgšanas grāmatojums: D 129x K12xx

PL nolietojuma aprēķināšanas metodes (1)

▪ **Lineārā metode**

Pieņem, ka pamatlīdzekļa lietderība samazinās vienmērīgi, tādēļ pamatlīdzekļa nolietojuma gada summa tā lietderīgās lietošanas laikā nemainās, ja nemainās pamatlīdzekļa likvidācijas vērtības (ja tāda ir paredzēta) grāmatvedības aplēses.

7.piemērs

PL nolietojuma aprēķināšanas metodes (1)

- **Degresīvā (paātrinātās nolietojuma aprēķināšanas) metode**

Pieņēmums, ka lietošanas sākumposmā pamatlīdzeklim ir augstāks ražīgums un mazāk resursu tiek tērēts tā uzturēšanai darba stāvoklī (lietošanas pēdējos gados pamatlīdzekļa ražīgums samazinās un pieaug izdevumi tā remontam).

7.piemērs

PL nolietojuma aprēķināšanas metodes (1)

- **No pamatlīdzekļa lietošanas intensitātes atkarīgās metodes**

Izmantojot tās, pamatlīdzekļa nolietojuma gada summa tiek noteikta atkarībā no attiecīgā pamatlīdzekļa paredzētās jaudas un tā faktiskās izmantošanas attiecīgajā laikposmā.

- Izvēlēto nolietojuma aprēķināšanas metodi sabiedrība lieto pastāvīgi, izņemot gadījumu, ja būtiski mainījušies apstākļi attaisno metodes maiņu.
- Nolietojuma aprēķināšanas metodes maiņu uzskata par grāmatvedības aplēses maiņu, par kuru vidēja un liela sabiedrība sniedz informāciju finanšu pārskata pielikumā

PL uzskaite un novērtēšana pēc sākotnējās vērtības noteikšanas (1)

- Tāda pamatlīdzekļa sākotnējo vērtību, kura lietderīgās lietošanas laiks ir ierobežots, pakāpeniski noraksta izdevumos.
- Pamatlīdzekli novērtē atbilstoši zemākajai vērtībai, ja ir ievēroti abi šie nosacījumi:
 - 1) pamatlīdzekļa vērtība bilances datumā ir zemāka par summu, kas aprēķināta, no tā sākotnējās vērtības atskaitot uzkrāto nolietojumu;
 - 2) sagaidāms, ka vērtības samazinājums būs ilgstošs.
- Pamatlīdzekļa vērtības samazinājumu noraksta izdevumos tajā pārskata gadā, kurā tas konstatēts.
- Ja pamatlīdzekļa vērtības samazināšanai vairs nav pamata, tā novērtēšanu atbilstoši zemākajai vērtībai var pārtraukt, iegrāmatojot ieņēmumos summu, kāda tika norakstīta izdevumos, kad vērtības samazinājums tika konstatēts.

PL uzskaite un novērtēšana pēc sākotnējās vērtības noteikšanas (2)

- Pamatlīdzekli, kura vērtība ir būtiski lielāka par tā sākotnējo vērtību vai novērtējumu iepriekšējā gada bilanci, var pārvērtēt atbilstoši augstākai vērtībai, ja var pieņemt, ka vērtības paaugstinājums būs ilgstošs (**pārvērtēšanas metode**).
- GPKGPL 19. panta pirmajā daļā minēto nekustamā īpašuma objektu vērtību atbilstoši zemākai vai augstākai vērtībai var noteikt sertificēts nekustamā īpašuma vērtētājs. Ja nekustamā īpašuma objekti pārvērtēti atbilstoši augstākai vērtībai vai tiem veikta GPKGPL 23. panta 3.daļā minētā vērtības samazinājuma korekcija, finanšu pārskata pielikumā norāda, vai vērtības izmaiņu pamatā ir sertificēta nekustamā īpašuma vērtētāja sniegtais atzinums.

PL uzskaitē un novērtēšana pēc sākotnējās vērtības noteikšanas (3)

Ja sabiedrība izvēlas izmantot pārvērtēšanas metodi, tā:

- pārvērtē visu pamatlīdzekļu uzskaites grupu, pie kuras saskaņā ar sabiedrības noteikto grāmatvedības politiku pamatlīdzeklis pieder;
- pamatlīdzekļu pārvērtēšanu veic regulāri atkarībā no pārvērtējamo pamatlīdzekļu patiesās vērtības izmaiņām. Ja pārvērtētā pamatlīdzekļa patiesā vērtība būtiski atšķiras no tā bilances vērtības, ir nepieciešama turpmāka pārvērtēšana. Ja pamatlīdzekļa patiesā vērtība mainās nenozīmīgi, to var pārvērtēt reizi trijos vai piecos gados;
- pamatlīdzekļa līdzšinējo uzskaites vērtību pēc pārvērtēšanas aizstāj ar pārvērtēšanā noteikto šā pamatlīdzekļa jauno uzskaites vērtību (pamatlīdzekļa jaunā uzskaites vērtība);
- ja pārvērtētā pamatlīdzekļa lietderīgās lietošanas laiks ir ierobežots, jauno uzskaites vērtību pakāpeniski noraksta, aprēķinot nolietojumu.

PL uzskaitē un novērtēšana pēc sākotnējās vērtības noteikšanas (4)

Pēc pārvērtēšanas pamatlīdzekļa jauno uzskaites vērtību grāmatvedībā aprēķina, izmantojot vienu no šādām metodēm:

1. atbilstoši palielina vai samazina līdz pārvērtēšanas datumam uzkrāto nolietojumu vai pamatlīdzekļa līdzšinējo uzskaites vērtību, lai iegūtu jaunu pamatlīdzekļa bilances vērtību, kas ir vienāda ar tā pārvērtēšanā noteikto patieso vērtību;
2. sākotnēji noraksta līdz pārvērtēšanas datumam uzkrāto nolietojumu no pamatlīdzekļa līdzšinējās uzskaites vērtības un pēc tam atlikušo summu attiecīgi palielina vai samazina atbilstoši pamatlīdzekļa pārvērtēšanā noteiktajai patiesajai vērtībai.

Uzdevums – PL pārvērtēšana

8. piemērs

PL uzskaitē un novērtēšana pēc sākotnējās vērtības noteikšanas (5)

Remonta un uzturēšanas izmaksas

- Pēc sākotnējās vērtības noteikšanas pamatlīdzekļa sākotnējo vērtību atļauts:
 1. palielināt par tā uzlabošanas (atjaunošanas vai rekonstrukcijas) izmaksām, kuras radušās, pamatlīdzeklī pievienojot vai nomainot daļas vai detaļas, un kuras būtiski palielina tā ražošanas potenciālu vai pagarina tā ekspluatācijas laiku;
 2. samazināt par izslēgtās pamatlīdzekļa daļas vai detaļas bilances vērtību, ja ir tās aprēķināšanai nepieciešamie grāmatvedības uzskaites dati. Ja šādu datu nav, pamatlīdzekļa sākotnējo vērtību atļauts samazināt par izslēgtās pamatlīdzekļa daļas vai detaļas amortizētās aizstāšanas izmaksām, ko aprēķina, atskaitot no jaunās daļas vai detaļas uzskaites vērtības aplēsto nolietojuma kopsummu par laikposmu, kurā tika izmantota izslēgtā daļa vai detaļa
- Pamatlīdzekļa uzturēšanai izlietotās rezerves daļas un palīgmateriālus noraksta izdevumos tajā pārskata gadā, kurā tie izlietoti.

Pamatlīdzekļu izslēgšana (1)

- Pamatlīdzekli izslēdz no grāmatvedības uzskaites, kad tas:
 - atsavināts (pārdots vai apmainīts, nodots finanšu nomā, ziedots vai dāvināts, ieguldīts citas kapitālsabiedrības kapitālā);
 - likvidēts, jo no tā lietošanas vai atsavināšanas nākotnē vairs netiek gaidīti saimnieciskie labumi (arī zādzības vai avārijas rezultātā).
- Pamatlīdzekļa izslēgšanu uzrāda grāmatvedībā tajā pārskata gadā, kad tas atsavināts vai likvidēts.
- Ja pamatlīdzekli pārdod, ieņēmumus no tā pārdošanas uzskaita, kad attiecīgi izpildīti šo MK noteikumu Nr.775 53. un 54. punktā minētie nosacījumi.

Pamatlīdzekļu izslēgšana (2)

- Ar atsavinātā vai likvidētā pamatlīdzekļa izslēgšanu saistītos ieņēmumus un izmaksas peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņos norāda neto vērtībā.
- Ja izslēgtais pamatlīdzeklis ir bijis novērtēts, izmantojot pārvērtēšanas metodi, tad, aprēķinot peļņu vai zaudējumus no pamatlīdzekļa izslēgšanas, ņem vērā arī ieņēmumus, kas radušies, izslēdzot no bilances posteņa «Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve» šā pamatlīdzekļa vērtības pieauguma summas atlikumu.

9.piemērs

Finanšu noma un operatīvā noma

Finanšu noma, operatīvā noma (1)

MK noteikumi Nr. 775:

1. Skaidro finanšu nomas un operatīvās nomas uzskaites vispārīgos jautājumus. To piemēro zemesgabaliem, ēkām un inženierbūvēm, tehnoloģiskajām iekārtām un ierīcēm, kā arī citiem pamatlīdzekļiem, uz kuriem attiecas konkrētais nomas darījums.
2. Nosaka nomas klasifikāciju;
3. Nosaka kā finanšu nomu un operatīvo nomu uzrāda nomnieka finanšu pārskatā;
4. Nosaka kā finanšu nomu un operatīvo nomu uzrāda iznomātāja pārskatā;
5. Nosaka kā uzskaitīt pārdošanas darījumu ar saņemšanu atpakaļ nomā (atgriezeniskais nomas darījums).

Finanšu noma, operatīvā noma (2)

Nomas klasifikācija:

- Izvērtē iznomātā aktīva īpašuma tiesībām raksturīgo risku un atlīdzības sadalījumu starp iznomātāju un nomnieku.

Riski ietver aktīva iespējamās dīkstāves vai tehnoloģiskās novecošanās radītus zaudējumus un iespēju, ka mainīto saimniecisko apstākļu ietekmē samazināsies aktīva ražīgums vai lietošanas intensitāte.

- Nomas klasifikāciju par operatīvo vai finanšu nomu nosaka nomas darījuma saturs un būtība, nevis tikai nomas līguma juridiskā forma.
- Nomas klasifikāciju veic nomas uzsākšanas datumā.
- Ja nomu klasificē par finanšu nomu, tad nosaka nomas termiņa sākumā bilancē atzīstamās summas.

Finanšu noma, operatīvā noma (3)

- **Nomu klasificē par finanšu nomu, ja** tā pēc būtības nodod nomniekam visus īpašuma tiesībām raksturīgos riskus un atlīdzības un ja tā atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:
 1. nomātā aktīva īpašuma tiesības tiks nodotas nomniekam līdz nomas termiņa beigām;
 2. nomas termiņš ietver būtiski lielāko daļu no aktīva lietderīgās lietošanas laika pat tad, ja īpašuma tiesības netiek nodotas;
 3. iznomātie aktīvi ir tik specifiski, ka tos, būtiski nepārveidojot, ir tiesīgs lietot tikai nomnieks.
- Par finanšu nomu uzskata arī aktīva īres līgumu ar izpirkuma tiesībām, kurā iekļauts noteikums, kas īrētājam dod iespēju, izpildot noteiktus nosacījumus, iegūt aktīva īpašuma tiesības.

Finanšu noma, operatīvā noma (4)

Ja nomu **klasificē par finanšu nomu, tad nomnieks:**

- nosaka nomas termiņa sākumā bilancē atzīstamās summas;
- atzīst nomāto aktīvu ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā attiecīgajā bilances postenī un atzīst ilgtermiņa un īstermiņa kreditoru saistības (ja tādas rodas);
- papildus nomas maksājumus iekļauj izmaksās tajā pārskata gadā, kad tie radušies.

Finanšu noma, operatīvā noma (5)

Ja nomu **klasificē par finanšu nomu, tad nomnieks:**

- Nomātajiem nolietojamiem aktīviem piemēro tādu pašu nolietojuma aprēķināšanas metodi, kāda ir noteikta nomnieka īpašumā esošiem pamatlīdzekļiem vai
- Ja nav pamatotas pārliedības, ka nomnieks iegūs īpašuma tiesības līdz nomas termiņa beigām, nomātā aktīva bilances vērtību pilnībā noraksta, aprēķinot nolietojumu nomas termiņā vai nomātā aktīva lietderīgās lietošanas laikā atkarībā no tā, kurš no tiem ir īsāks.

Finanšu noma, operatīvā noma (6)

Ja nomu **klasificē par finanšu nomu, tad iznomātājs:**

- Iznomātos aktīvus nomas termiņa sākumā uzrāda bilancē attiecīgi kā debitoru parādus ilgtermiņa ieguldījumu vai apgrozāmo līdzekļu sastāvā, atsevišķi norādot summas, kas saņemamas gada laikā un kas saņemamas vēlāk nekā gada laikā pēc bilances datuma;
- Par finanšu nomā saņemto minimālo nomas maksājumu summu samazina iepriekšējā punktā minētos debitoru parādu atlikumus;
- Papildus nomas maksājumus iekļauj ieņēmumos tajā pārskata gadā, kad tie radušies.

Finanšu noma, operatīvā noma (7)

Nomu klasificē par operatīvo nomu, ja

- tā nenodod nomniekam visus īpašuma tiesībām raksturīgos riskus un atlīdzības;
- noma atbilst MK noteikumu Nr. 775 233.p. minētajiem nosacījumiem, bet ir pazīmes, kas liecina, ka, iznomājot aktīvu, tomēr netiek nodoti visi īpašuma tiesībām raksturīgie riski un atlīdzības.

Finanšu noma, operatīvā noma (8)

Ja nomu **klasificē par operatīvo nomu, tad nomnieks:**

- operatīvās nomas maksājumus, kā arī ar nomāto aktīvu saistītos apdrošināšanas maksājumus, nomātā aktīva uzturēšanas izdevumus un citus līdzīgus izdevumus nomas termiņa laikā atzīst par izmaksām tajā pārskata gadā, kad tās radušās;
- ja nomātajā aktīvā veikti ieguldījumi, tad šādas izmaksas atzīst bilances postenī «Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos» un aprēķina nolietojumu nomas termiņa laikā.

Finanšu noma, operatīvā noma (9)

Ja nomu **klasificē par operatīvo nomu, tad iznomātājs:**

- iznomāto aktīvu norāda bilances aktīvā atbilstoši iznomātā aktīva veidam;
- operatīvās nomas ienākumus nomas termiņa laikā atzīst par ieņēmumiem peļņas vai zaudējumu aprēķinā;
- nolietojamiem iznomātajiem aktīviem piemēro tādu pašu nolietojuma aprēķināšanas politiku, kāda ir noteikta citiem līdzīgiem pamatlīdzekļiem.

Finanšu noma, operatīvā noma (10)

- **Zemesgabalus, ēkas un inženierbūves aplūko kā atsevišķus nomātos aktīvus.**
- Ja ir paredzēts, ka nomas termiņa beigās nomāto aktīvu īpašuma tiesības pāries nomniekam, tad nomu klasificē par finanšu nomu, izņemot gadījumu, ja no citiem nosacījumiem nav saprotams, ka noma būtībā nenodod nomāto aktīvu īpašuma tiesībām raksturīgos riskus un atlīdzības.

Atgriezeniskā noma

Pārdošanas darījumi ar saņemšanu atpakaļ nomā:

- Pārdošanas darījums ar saņemšanu atpakaļ nomā (turpmāk – atgriezeniskās nomas darījums) ir saistīts ar aktīva pārdošanu un šā paša aktīva saņemšanu atpakaļ nomā.
- Grāmatvedības uzskaitē atgriezeniskās nomas darījumam ir atkarīga no darījuma pamatā esošā nomas veida – finanšu noma vai operatīvā noma.
- Detalizēta uzskaitē aprakstīta MK noteikumos Nr. 775

Paldies par uzmanību un tikšanos!

Finanšu grāmatvedība, Rīga un visa plašā
pasaule, kur ir internets,
27.05.-17.06.2020.

Autore/lektore:

Laila Kelme
Mg.oec., zinātniskā grāda
pretendente ekonomikā,
LLU vieslektore, GFK docente,
EKA vieslektore, SIA
«L.Kelmeres birojs» valdes
locekle, galvenā grāmatvede SIA
«Latvian Retail Management»
E-pasts: laila.kelme@gmail.com
Tālrunis: +371 29366193